

Olomoucký kraj

KRAJSKÝ PLÁN
primární prevence rizikového chování
v Olomouckém kraji
na léta 2023 - 2026

OBSAH

Úvod	2
1. Základní demografické údaje	4
1. 1. Administrativní členění kraje	4
1. 2. Počet základních a středních škol a počet žáků	5
2. Východiska krajského plánu a SWOT analýza	6
2. 1. Východisko a cíl krajského plánu	6
2. 2. SWOT analýza	6
3. Priority a cíle krajského plánu na léta 2019 – 2022	9
4. Koordinace primární prevence	12
5. Síť služeb	14
6. Dokumenty a aktivity kraje	16
6. 1. Dokumenty kraje	16
6. 2. Aktivity kraje	16
7. Financování služeb primární prevence	17
7. 1. Přenesená působnost	17
7. 2. Samostatná působnost	17
8. Autorizace a proces schvalování krajského plánu	18
8. 1. Autor krajského plánu	18
8. 2. Spolupracující	18
8. 3. Proces schvalování	18
Závěr	19

Úvod

Efektivní politika prevence nežádoucích jevů ve školství, cíleně zaměřená a podporovaná systémově i institucionálně ve veřejnoprávním rozměru, tvoří jeden z pilířů prevence v ČR.

Konkrétně primární prevence pak v této oblasti pracuje především s jistou mírou potenciální rizikovosti chování u dětí a mládeže. Takto definovanou prevencí je především otevřen nekonfliktní prostor k vhodné a přiměřené intervenci, která – pakliže je úspěšná – vytváří požadovaný výsledek, ovšem bez někdejší stigmatizace vyhraněně sociálně patologického pojetí. Pilířem konkrétních výkonů nadále zůstávají především opatření specifické primární prevence, a to hlavně všeobecné a lépe selektivní.

Nespecifickou primární prevencí pak v tomto pojetí nelze chápat v marginálním, nýbrž spíše všeobecně doplňkovém smyslu. Nadále zahrnuje veškeré prospěšné aktivity podporující osvojování pozitivního sociálního chování prostřednictvím smysluplného využívání a organizace volného času, například zájmové, sportovní a volnočasové aktivity a jiné programy, které vedou k dodržování určitých společenských pravidel, zdravého rozvoje osobnosti, k odpovědnosti za sebe a své jednání.

Realizaci primární prevence pak rozumíme přednostně všechna opatření směřující k předcházení a minimalizaci jevů spojených s rizikovým chováním a jeho důsledky. Touto prevencí může být jakýkoliv typ výchovné, vzdělávací, zdravotní, sociální či jiné intervence směřující k předcházení výskytu rizikového chování, zamezující jeho další progresi, zmírňující již existující formy a projevy rizikového chování nebo pomáhající řešit jeho důsledky.

To, co aktuálně ve školství bývá v primární prevenci označováno jako směřování ke zdravému životnímu stylu, významně přispívá k formování osobnosti mladých lidí, kteří díky pregraduálnímu vzdělávání s pevnou a odborně promyšlenou součástí preventivního vzdělávání a výchovy odcházejí v drtivé většině s dostatečnými znalostmi a kompetencemi, aby si byli vědomi rizik a nevhodnosti hledání eventuálních zástupných prostředků, včetně např. užívání návykových látek. Preventivní opatření a nástroje vytvářené Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy ČR tak cíleně směřují k výkonu primární prevence především ve školním či komunitním prostředí, což je významný faktor, který pozitivně předurčuje tento proces.

Výkon primární prevence a naplňování její politiky se v ČR na národní, potažmo krajské úrovni opírá především o příslušná legislativní opatření v zákonné rovině a současně o institucionalizovaný systém této prevence, a to jak v rovině horizontální tak i vertikální.

S legislativní úpravou úzce souvisí realizační složka primární prevence, která ze systémového hlediska v Olomouckém kraji probíhá v rovině horizontální, kde představuje meziresortní koordinaci prevence a spolupráci všech zainteresovaných složek a organizací (významným pilířem nestátního charakteru jsou zde především nestátní neziskové organizace), a současně v rovině vertikální, jež představuje metodickou hierarchii pozic krajského metodika (ve struktuře krajského úřadu), oblastních metodiků (ve struktuře pedagogicko-psychologického poradenství) a školních metodiků (na školách).

Cílovou skupinou zůstávají v primární prevenci a jejích aktivitách primárně děti, mládež a pedagogové, sekundárně rodiče dětí a veřejnost, přičemž primární prevence je v Olomouckém kraji prioritně zajišťována a koordinována v rámci resortu školství.

Krajský plán primární prevence Olomouckého kraje na léta 2019 – 2022 (dále jen krajský plán) ve svém znění vychází z národní protidrogové strategie a významně se opírá rovněž o východiska daná národní školskou strategií primární prevence na léta 2019 - 2027, jejímž tvůrcem je MŠMT ČR. Reflektuje i hodnocení plnění cílů Krajského plánu primární prevence Olomouckého kraje na předchozí období 2015 – 2018. V definici svých cílů a podcílů vychází z provedené SWOT analýzy, jakožto objektivního manažersko-výzkumného nástroje na zjištění potřeb terénu a současně v rámci zajištění průřezového odborného konsenzu příslušné pracovní skupiny.

Hlavní funkce krajského plánu:

- stanovit základní rámec primární prevence v Olomouckém kraji.
- stanovit cíle, podcíle a priority rozvoje v politice primární prevence Olomouckého kraje.
- zajistit koncepční, strategický a současně východiskový materiál v oblasti primární prevence v Olomouckém kraji za účelem pozdější konkretizace plnění a kontroly cílů v rámci tvorby doprovodných „akčních plánů“.

Základními pilíři cílů pro tuto strategii jsou témata:

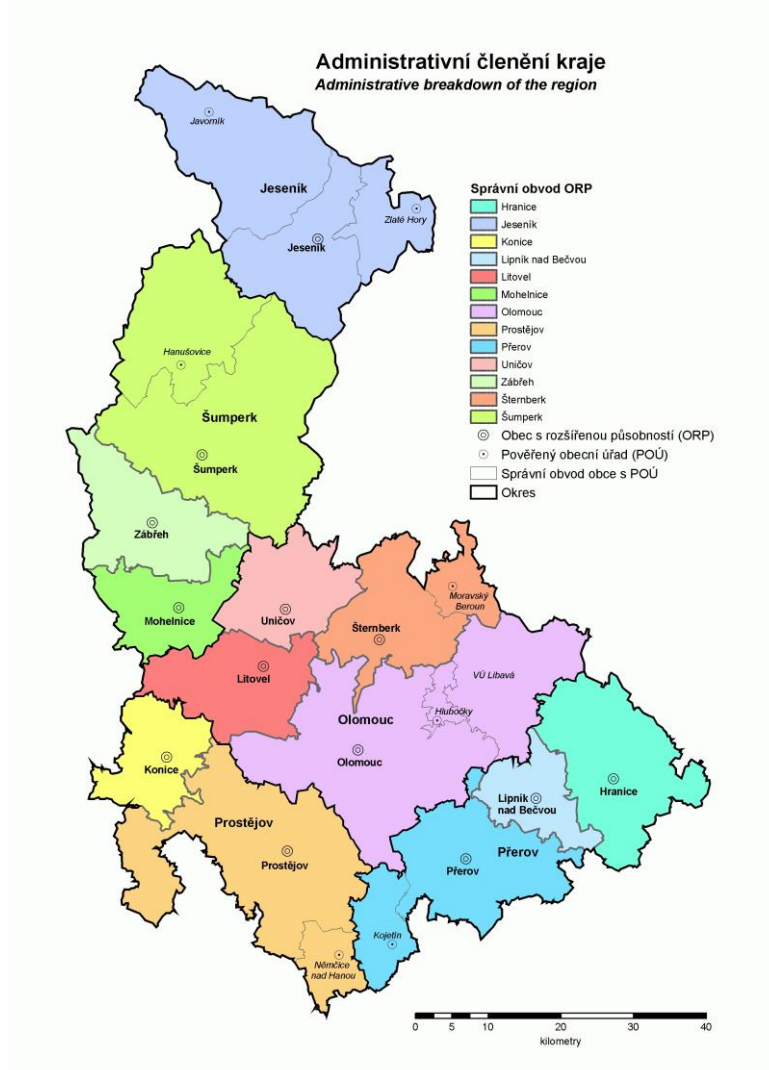
- stabilizace systému, organizace a sítě služeb primární prevence v Olomouckém kraji.
- koordinace aktivit preventivní politiky s cílem dosáhnout zvýšení podpory práce školních metodiků prevence, funkčnosti školních poradenských pracovišť a navýšení finančního krytí primární prevence ze strany Olomouckého kraje.
- vzdělávání pedagogů v tématech primární prevence, každoroční realizace Krajské konference primární prevence Olomouckého kraje a cílená podpora vzdělávání školních metodiků prevence ve specializačním 250-hodinovém studiu.
- evaluace protidrogové prevence, v rámci níž je nutno vést školní metodiky prevence k včasnému zachycení rizikového chování žáků a studentů a následné intervenci, podporovat využití systému výkaznictví a zaměřit se na vybrané rizikové projevy chování žáků.

1. Základní údaje

Olomoucký kraj se rozkládá ve střední části Moravy a zasahuje i do její severní části. Celková výměra kraje 5 267 km² tvoří 6,7% z celkové rozlohy České republiky. Svou rozlohou se řadí k menším regionům, zaujímá osmé místo mezi 14 kraji v ČR. Olomoucký kraj má na severu 104 km dlouhou mezistátní hranici s Polskem, na východě sousedí s Moravskoslezským krajem, na jihu se Zlínským a Jihomoravským krajem a na západě s krajem Pardubickým. Geograficky je kraj členěn na severní hornatou část s pohořím Jeseníky, jižní část kraje je tvořena rovinatou Hanou. Územím kraje protéká jako dominantní řeka Morava.

1.1. Administrativní členění kraje

Olomoucký kraj je tvořen územím 5 okresů – Jeseník, Olomouc, Prostějov, Přerov a Šumperk. Na území Olomouckého kraje bylo stanoveno 13 správních obvodů obcí s rozšířenou působností a 20 správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem.

1.2. Počet základních a středních škol a počet žáků

Počet základních škol a žáků v nich a počet středních škol a žáků v nich zobrazují dvě níže uvedené tabulky.

Údaje zobrazené v tabulkách se statisticky vztahují ke školnímu roku 2021/2022.

Základní školy a počty žáků:

typ	zřizovatel	počet škol	počet žáků
ZŠ	kraj	14	1170 (ve speciálních třídách)
	obec	264	52 790 + 203 (ve speciálních třídách)
	církev	3	395
	soukromé	14	530 + 385 (ve speciálních třídách)
	MŠMT	1	84 (ve speciálních třídách)
celkem ZŠ		296	53 715 + 1842 (ve speciálních třídách)

Poznámka: V tabulce uvedeni žáci vzdělávající se v běžných a ve speciálních třídách ZŠ.

Střední školy a počty žáků:

typ	zřizovatel	počet škol	počet žáků
SŠ	kraj	67	23 551
	obec	3	668
	církev	2	520
	soukromé	17	2 457
	MŠMT	1	25
celkem SŠ		90	27 221

Poznámka: V tabulce uvedeni žáci studující v denní formě vzdělávání.

Počet škol = počet organizací, které vykonávají činnost základní školy a střední školy.

2. Východiska krajského plánu a SWOT analýza

Kapitola představuje východisko tvorby krajského plánu a uvádí tzv. SWOT analýzu (definici silných stránek, slabých stránek, příležitostí a hrozeb).

2.1. Východisko a cíl krajského plánu

Východiskem tvorby krajského plánu je předpoklad nutnosti realizace početného konglomerátu činností, jejichž výkon povede k dosažení hlavního stanoveného cíle:

Prostřednictvím efektivního systému primární prevence, fungujícího na základě komplexního působení všech na sebe vzájemně navazujících subjektů, minimalizovat vznik a snížit míru rizikového chování u dětí a mládeže.

Cílovou skupinou zůstávají primárně ***děti, mládež a pedagogové***, sekundárně ***rodiče dětí a veřejnost***.

Hlavní cíle tohoto strategického plánu v oblasti primární protidrogové prevence budou směřovány do čtyř prioritních oblastí:

- ***stabilizace krajského systému primární prevence;***
- ***koordinace a financování primární prevence;***
- ***vzdělávání v primární prevenci;***
- ***evaluace primární prevence.***

2.2. SWOT analýza

Za účelem zjištění příslušných priorit v oblasti efektivního výkonu primární prevence rizikového chování je třeba se opřít o údaje pocházející z objektivní výzkumné metody.

Za tímto účelem byla pro potřeby tvorby tohoto krajského plánu jmenována „pracovní skupina pro primární prevenci“, která využila zavedenou manažerskou techniku zjišťování empirických dat: vyhotovení tzv. SWOT analýzy (cílené zjištění silných stránek, slabých stránek, příležitostí a hrozeb).

Tato analýza je ve svém výsledku konsenzem celé pracovní skupiny - jednotlivé parametry byly dle důležitosti sestupně bodovány (při rovnosti hlasu každého člena pracovní skupiny), k odborné shodě došlo statistickým vyhodnocením tohoto bodovacího systému.

Současně je SWOT analýza východiskovým materiálem pro tvorbu jednotlivých cílů a podcílů krajského plánu.

SWOT analýza Olomouckého kraje

PRIMÁRNÍ PREVENCE

S – silné stránky	W – slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Funkční systém primární prevence ve veřejné správě, existence legislativy a příslušných metodik. ▪ Školní poradenská pracoviště a jejich úzká spolupráce s oblastními metodiky prevence v PPP a SPC OK a krajským školským koordinátorem. ▪ Stabilní síť NNO a jejich služeb v primární prevenci. ▪ Financování primární prevence ze strany Olomouckého kraje a dotací z MŠMT ČR. ▪ Každoroční realizace Krajské konference primární prevence. ▪ Pracovní flexibilita a rychlost oblastních metodiků prevence v řešení problémů a intervencí na školách a možnost si tuto pomoc vyžádat. ▪ Možnosti online spolupráce metodiků prevence, školních psychologů a školních speciálních pedagogů na všech úrovních systému a sdílení dobré praxe. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nedocenená práce a ohodnocení školních metodiků prevence, nerealizace snížení přímé vyučovací povinnosti. ▪ Na narůstající psychické problémy žáků není reagováno navyšováním kapacity odborné péče. ▪ Nedostatečné zkušenosti s pandemickou či válečnou situací a z toho vyplývající ohrožení psychické stability – nárůst psychických problémů a náročného chování u dětí a mládeže, nedostatečná schopnost a dovednost na reagovat, včetně cílené práce s traumatem. ▪ Nedostatečná koordinace jednotlivých personálních složek primární prevence na školách (ředitel – školní metodik prevence – třídní učitel). ▪ Problém v zajištění pravidelných třídnických hodin na školách. ▪ Zvýšená agresivita žáků v chování jednotlivců i ve vztazích ke kolektivu. ▪ Vybrané rizikové projevy chování žáků se zvyšující se tendencí v rámci aktuálních negativních jevů a nepřipravenost to řešit: například různé formy zneužívání nikotinu (nikotinové sáčky).
O – příležitosti	T – hrozby
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Systémové financování a stabilizace pozic školních psychologů na školách. ▪ Cílené financování ze strany MŠMT ČR ve prospěch zvyšování kompetencí školních a oblastních metodiků prevence. ▪ Cílená informační kampaň vůči ředitelům škol (nejlépe na jejich poradách) v rámci dosažení poslušnosti školního výkonu primární prevence: ředitel – školní metodik prevence – třídní učitel. Stejná forma podpory realizaci třídnických hodin. ▪ Cílená primární prevence zaměřená na vybrané rizikové projevy chování žáků: zejména prevence zneužívání nikotinu a prevence agresivity. ▪ Schopnost PPP a SPC OK reagovat na pandemickou situaci, potažmo na možná 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nerealizované snížení přímé vyučovací povinnosti pro školní metodiky prevence a jejich nedostatečné finanční ohodnocení – vysoké riziko demotivace. ▪ Nedostatečná odborná péče pro děti a mládež – zejména dětské psychiatrii, psychologové a psychoterapeuti. ▪ Přetrvávající nedostatečná podpora školních metodiků prevence (zejména ze strany vedení škol) pro efektivní výkon primární prevence – vysoké riziko demotivace a rozvinutí syndromu vyhoření. ▪ Narůstající počet dětí s psychickými problémy a narůstající počet tříd s problematickým klimatem. ▪ Řešení krizových projevů chování u žáků a kontakt odborných institucí ze strany školy až v případě, že je intervence nevyhnutelná či

<p>rizika distančního způsobu výuky – tvorba metodických materiálů, edukace pedagogických pracovníků.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Vyčlenění vyšších finančních prostředků na podporu krajského systému primární prevence z prostředků Olomouckého kraje. ▪ Změna obsahu školních vzdělávacích programů směrem k většímu důrazu na výchovnou složku a ke zmenšení nároků na objem předávaných informací. 	<p>zpozdilá (v případě včasného rozpoznání pak nízká personální kapacita a přetížení školského poradenského pracoviště).</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Pokračující nárůst míry agresivity u dětí a mládeže, a to v online prostředí. ▪ Nedostatek finančních prostředků pro NNO na cílené programy primární prevence na školách ze strany MŠMT a stagnace či snížení financování primární prevence z rozpočtu Olomouckého kraje.
--	---

3. Priority a cíle krajského plánu na léta 2023 - 2026

Níže uvedené priority a cíle představují při znalosti východisek a výše uvedené SWOT analýzy širší pojetí střednědobých cílů v oblasti realizace krajské politiky výkonu primární prevence rizikového chování.

V tomto smyslu nelze takto definované priority a cíle omezit pouze na stručnou charakteristiku řešení dílčích rizikových projevů chování. Tuto problematiku je třeba bezpodmínečně chápat v delším časovém horizontu s tím, že je třeba k zajištění fungujícího systému v prioritách definovat základní pilíře jednotlivých výkonů ve specializovaných oblastech s tím, že tyto dílčí cíle a podcíle mají vést k definovanému hlavnímu cíli. A to i s ohledem na potřeby a služby vznikající ad-hoc.

V tomto smyslu jsou pak takto určené priority a cíle smysluplné, použitelné a zejména - což je třeba zdůraznit - empiricky i kvantitativně měřitelné, samozřejmě s ohledem na rychle se měnící trendy v primární prevenci rizikového chování.

Základní rozdělení priorit Olomouckého kraje v oblasti výkonu primární prevence rizikového chování směřuje do specializací jednotlivých cílů s jejich následnou strukturalizací.

Definice konkrétních cílů a podcílů krajského plánu:

Stabilizace

CÍL: Udržet stabilní systém veřejnoprávního a poradenského výkonu primární prevence v Olomouckém kraji, síť služeb a organizací podílejících se na primární prevenci a zajistit zvýšení efektivity realizace primární prevence na školách cílenou podporou školních metodiků prevence, a to především v oblasti podpory dostatečného prostoru na jejich každodenní práci.

1. podcíl:

Podnítit ze strany Olomouckého kraje, v koordinaci s ostatními kraji a ve spolupráci s MŠMT ČR dlouhodobě připravované řešení podpory práce školních metodiků prevence formou snížení přímé vyučovací povinnosti.

2. podcíl:

Udržet stabilní síť nestátních neziskových organizací realizujících primární prevenci v Olomouckém kraji a prohloubit horizontální spolupráci s participujícími subjekty v primární prevence (OSPOD, Policie ČR, Hasičský záchranný sbor, probační a mediační služba atd.).

Koordinace a financování

CÍL: V rámci koordinačních aktivit dosáhnout zvýšení podpory práce školních metodiků prevence, funkčnosti školních poradenských pracovišť, realizace třídnických hodin na školách a zajistit navýšení finančního krytí primární prevence ze strany

Olomouckého kraje a cílené zaměření použití finančních prostředků z dotací MŠMT ČR.

1. podcíl:

Realizovat informační kampaň směrem k ředitelům škol s cílem podpory pozice školního metodika prevence, lepší koordinace a funkčnosti školního poradenského pracoviště a dosažení posloupnosti školního výkonu primární prevence: ředitel – školní metodik prevence – třídní učitel (potlačení narůstající demotivace a syndromu vyhoření školních metodiků prevence).

2. podcíl:

Realizovat informační kampaň směrem k ředitelům škol s cílem podpory realizace třídnických hodin na školách jakožto prostoru pro výkon primární prevence.

3. podcíl:

Podpořit ve spolupráci s MŠMT cílené financování primární prevence z dotačního řízení MŠMT ve prospěch zvyšování kompetencí školních a oblastních metodiků prevence.

4. podcíl:

Zajistit vyšší objem finančních prostředků na primární prevenci z rozpočtu Olomouckého kraje s důrazem na jejich použití v systému dalšího vzdělávání pedagogů a metodiků v primární prevenci.

Vzdělávání

CÍL: Zaměřit se v oblasti vzdělávání v primární prevenci na témata řešení vybraných rizikových projevů chování, dále na prohlubování způsobů a forem online spolupráce mezi metodiky primární prevence, zajistit tvorbu metodických a dalších dokumentů společně se zvýšením kompetencí pro případ další pandemické (případně válečné) situace a reflektovat možná rizika distanční výuky na školách.

1. podcíl:

Zaměřit se na podporu a realizaci preventivních programů na školách cíleně zaměřených na vybrané rizikové projevy chování žáků a studentů, především v oblasti prevence zneužívání nikotinu, prevence agresivity u žáků a studentů a na další rizikové projevy chování, jež vyplynou v souvislosti s aktuálními trendy.

2. podcíl:

Prohlubovat nové možnosti započaté online spolupráce metodiků prevence, školních psychologů i školních speciálních pedagogů na všech úrovních systému a sdílení dobré praxe prostřednictvím virtuálního pojetí.

3. podcíl:

Zajistit tvorbu metodických materiálů i podpůrných dokumentů a přehledů společně s intenzivnějším výkonem edukace pedagogů (cíleně především školních metodiků prevence) s cílem zvýšit akceschopnost a kompetence PPP a SPC OK i všech spolupracujících složek reagovat na pandemickou (případně válečnou) situaci a reflektovat možná rizika distančního způsobu výuky a výkonu primární prevence.

4. podcíl:

Podporovat financování, realizaci a tradici každoročně pořádané Krajské konference primární prevence Olomouckého kraje jakožto významné akce v oblasti spolupráce, předávání a sdílení dobré praxe a řešení aktuálních témat a trendů.

Evaluaace

CÍL: Zaměřit se na evaluaci preventivních programů škol, a to především s důrazem na výchovnou složku. Realizovat cílenou informační kampaň za účelem navýšení počtu škol využívajících Systém evidence preventivních aktivit.

1. podcíl:

Zacílit v evaluaci primární prevence v rámci kontroly obsahu a kvality preventivních vzdělávacích programů škol na změnu obsahu s intenzivnějším důrazem na výchovnou složku na úkor zmenšení nároků na čistě formální objem předávaných informací.

2. podcíl:

Pokračovat v informační kampani vůči školám s cílem opětovně navýšit počet subjektů, které v rámci evaluace primární prevence využívají Systém evidence preventivních aktivit.

4. Koordinace primární prevence

Koordinace primární prevence rizikových projevů chování v Olomouckém kraji je garantována resortem školství.

Je vykonávána jak v přenesené působnosti (v linii výkonu státní správy), tak i v samostatné působnosti (z hlediska samosprávy kraje) a probíhá jak na **horizontální**, tak na **vertikální** úrovni.

- 1. Horizontální úroveň** představuje meziresortní koordinaci primární prevence rizikových projevů chování, dále spolupráci všech zainteresovaných složek a současně spolupráci jednotlivých úrovní vycházejících z vertikálního pojetí jejího výkonu.
- 2. Na vertikální úrovni** je primární prevence rizikového chování vykonávána v souladu s metodickou (nikoliv subordinační) hierarchií posloupností pozic:
 - krajské (krajský školský koordinátor primární prevence).
 - oblastní (oblastní metodici prevence, v Olomouckém kraji jde o pracovníky Pedagogické psychologické poradny a Speciálně pedagogického centra Olomouckého kraje – PPP a SPC OK).
 - školní (školní metodici prevence na jednotlivých školách).

Olomoucký kraj primární prevenci rizikových projevů chování z krajského institucionálního hlediska zajišťuje prostřednictvím krajského úřadu. Ten plní zejména následující úkoly:

- zpracování krajské strategie primární prevence resortu školství (potažmo spoluautorství krajské protidrogové prevence).
- zpracování a začlenění tematiky primární prevence do dlouhodobého záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy; v obdobném ranku i zpracování příslušných výročních zpráv.
- spolupráce s MŠMT ČR v oblasti výkonu přenesené působnosti.
- koordinace činností oblastních metodiků prevence v PPP a SPC Olomouckého kraje i školních metodiků prevence.
- spolupráce s dalšími koordinátory, orgány kraje i pracovními skupinami v této oblasti.
- koordinace financování primární prevence v přenesené působnosti (účelové dotace MŠMT, oponentské posudky, účast na komisích) i v samostatné působnosti (z rozpočtu kraje).
- koordinace naplňování státní i krajské politiky ve výkonu primární prevence.
- financování primární prevence.
- plní úkoly spojené s informačním přenosem.

Krajský školský koordinátor spolupracuje s protidrogovým koordinátorem kraje (odbor zdravotnictví), krajským manažerem prevence kriminality (odbor sociálních věcí), krajským romským koordinátorem (odbor sociálních věcí), se zástupcem regionálního pracoviště probační a mediační služby, krajským metodikem sociální prevence a zástupcem Krajského ředitelství policie ČR (preventivně-informační skupina). Tito odborníci tvoří uzavřenou Pracovní skupinu prevence, která koordinuje mimo jiné ve vybraných faktorech i oblast primární prevence rizikového chování, přičemž jednání této skupiny probíhá minimálně 2x ročně.

Na úrovni Olomouckého kraje je primární prevenci rizikového chování věnována pozornost i v poradních orgánech kraje. Koncepčními a finančními souvislostmi primární prevence se zabývá Komise pro prevenci kriminality a drogových závislostí Rady Olomouckého kraje (založena ze samosprávné iniciativy Olomouckého kraje), která jedná minimálně 5x ročně a kde krajský školský koordinátor primární prevence působí jako stálý host a konzultant komise.

Nad rámec krajských struktur probíhá rovněž spolupráce s Policií ČR, úsekem prevence Krajského hasičského záchranného sboru a se Zdravotním ústavem v Olomouci.

Za zmínku pro úplnost stojí i skutečnost, že primární prevence rizikových projevů chování je koordinována i na úrovni horizontální mezikrajské spolupráce (nejčastějšími hlavními partnery jsou Moravskoslezský, Jihomoravský a Zlínský kraj).

Mimo krajské institucionální úrovně má velmi významný koordinační rozměr výkon primární prevence zajišťovaný oblastními metodiky prevence v PPP a SPC Olomouckého kraje a následně i školními metodiky prevence. Rovněž v rámci těchto struktur jsou pořádána pravidelné porady či tematická setkání:

- 1x ročně Krajská konference primární prevence, kterou organizuje PPP a SPC Olomouckého kraje a financuje Olomoucký kraj (jde o velmi významnou a přínosnou akci s účastí cca 250 ředitelů škol a metodiků primární prevence).
- s oblastními metodiky prevence v PPP a SPC Olomouckého kraje (cca 4x až 7x ročně).
- porady školních metodiků prevence jsou zajišťovány oblastními metodiky prevence v PPP a SPC Olomouckého kraje s pravidelnou účastí krajského koordinátora (cca 2x ročně, nad rámec toho ještě 1x – 3x ročně tematické pracovní skupiny zaměřené na aktuální požadavky praxe).
- nepravidelně ad hoc probíhají i konference primární prevence rizikového chování ve spolupráci s Katedrou psychologie FF UP Olomouc a Katedrou křesťanské sociální práce CMF UP Olomouc a konference pro výchovné poradce a metodiky prevence.
- kontinuálně pak probíhá spolupráce na projektech zaměřených na vzdělávání pedagogů, třídních učitelů, školních metodiků prevence, výchovných poradců a školních psychologů v oblasti primární prevence.

5. Síť služeb

Sít' služeb směřující k efektivnímu zajištění primární prevence rizikových projevů chování je v Olomouckém kraji na velmi dobré úrovni a dlouhodobě je stabilizovaná.

Mezi základní poskytovatele služeb patří zejména:

- Školy a školská zařízení.
- Pedagogicko-psychologická poradna a Speciálně pedagogické centrum Olomouckého kraje.
- Olomoucký kraj.
- Univerzita Palackého v Olomouci.
- Nestátní neziskové organizace.

Školy a školská zařízení se na primární prevenci rizikových projevů chování podílejí především realizací svých preventivních programů, v souladu s platnou legislativou a koncepčními a strategickými dokumenty na úrovni státní správy a samosprávy. Úroveň programů jde globálně rok od roku nahoru, školské subjekty Olomouckého kraje patří i v celorepublikovém srovnání k nejúspěšnějším v oblasti získávání grantů a dotací.

Pedagogicko-psychologická poradna a Speciálně pedagogické centrum Olomouckého kraje představuje v přímém výkonu primární prevence nejvýznamnější oporu primárně preventivního systému v Olomouckém kraji. Sdružuje celkem 5 detašovaných pracovišť v jednotlivých okresech kraje, přičemž na každém pracovišti působí oblastní metodik prevence. Jeho činnost představuje zásadní pilíř celého systému, v konkrétním vyjádření jde o hlavní spojník mezi zajištěním primární prevence rizikových projevů chování ve veřejné správě a na institucionální úrovni a mezi jejím výkonem ve školách a školských zařízeních, především s dopadem na děti, žáky a studenty. Činnost těchto specialistů významným způsobem přispívá ke každodennímu řešení této problematiky.

Olomoucký kraj poskytuje služby na institucionální úrovni ve veřejnoprávním rozměru, detailní specifikace těchto struktur byla provedena v předchozí kapitole věnované koordinaci.

Univerzita Palackého v Olomouci je druhou nejstarší univerzitou v zemi a problematika řešení primární prevence rizikových projevů chování nalézá na její filozofické, pedagogické a cyrilometodějské teologické fakultě trvalé místo. Na prvně jmenovaném pracovišti jde zejména o katedru psychologie, která nejčastěji ve spolupráci s PPP a SPC Olomouckého kraje pořádá konference věnované tomuto tématu, řeší i dílčí samostatné projekty. Rovněž vybraní pracovníci katedry jsou vysoce kvalifikovanými odborníky a konzultanty pro školský terén. Fakulta pedagogická se podílí na vzdělávání budoucích učitelů a jako jedna z prvních zavedla povinnou výuku problematiky sociálně deviantního a sociálně patologického chování do pregraduálního i kombinovaného studia. Aktuálně v této oblasti stejným způsobem přispívá i cíleným vzděláváním v oblasti projektování (zejména s ohledem na tvorbu školského kurikula). V projektové činnosti je řadu let nabízen školám vysoce odborně hodnocený program zaměřený na prevenci kyberšikany a rizikových projevů chování pramenících s používáním internetu a multimédií (e-bezpečí), který získal certifikaci MŠMT ČR a ocenění EU. Nelze opomenout ani každoroční nabídku univerzity na vzdělávání školních metodiků prevence v rámci specializačního „studia 250“. Cyrilometodějská fakulta pak řeší nejčastěji ve vztahu k primární prevenci problematiku začlenění sociální pedagogiky do systému a nově i téma dobrovolnictví a jeho rozvoje ve školství.

Nestátní neziskové organizace tvoří zcela svébytný a rovněž velmi významný pilíř primární prevence rizikových projevů chování, metodicky nezávislý na resortu školství. Tyto organizace nabízejí cílené programy primární prevence, přičemž co do svého rozsahu se neomezují pouze na děti a mládež (případně jejich rodiče), ale zahrnují i zbytek veřejnosti. Školy a školská zařízení využívají jejich služeb nejčastěji v oblastech, které nejsou již schopny saturovat vlastní činností. Specificky se nejčastěji orientují na selektivní a indikovanou primární prevenci. Jejich síť je v Olomouckém kraji stabilní, v každém okrese kraje působí minimálně jedna (někde i více) z těchto NNO. Jejich služby jsou na velmi dobré úrovni, každoročně se těmto organizacím daří uspět v dotačních řízeních MŠMT i v grantové politice kraje. Přehled nejvýznamnějších poskytovatelů služeb z řad NNO v jednotlivých okresech:

Jeseník:

- AZ Help (statutárně se sídlem v Ostravě působí především v okrese Jeseník)

Olomouc:

- P-centrum Olomouc (certifikovaná služba)
- Sdružení D (dlouhodobě úspěšná NNO v čerpání grantů a dotací)

Prostějov:

- Nízkoprahový klub Prostějov (samostatné pracoviště Sdružení Podané ruce)
- Kontaktní centrum Želva (samostatné pracoviště Sdružení Podané ruce)

Přerov:

- Kappa-Help Přerov (certifikovaná služba)

Šumperk:

- Pontis Šumperk

Samostatné odvětví, které je třeba v závěru prezentace sítě služeb rovněž zmínit, tvoří **vzdělávání v primární prevenci**. Nabídka akreditovaných vzdělávacích programů je v Olomouckém kraji na dostatečné úrovni, svědčí o tom mimo jiné fakt, že např. vzdělávací kurzy specializačního studia pro školní metodiky prevence v povinném 250-hodinovém rozsahu je velmi často využívána i pedagogy ze sousedních krajů. Výše uvedené vzdělávání v současnosti nabízí tyto subjekty v kraji:

- Univerzita Palackého v Olomouci (nárazově).
- Nestátní nezisková organizace P-centrum Olomouc.
- Nestátní nezisková organizace Kappa-Help Přerov.
- Nestátní nezisková organizace AZ Help.
- Akreditaci na toto vzdělávání vlastní i PPP a SPC Olomouckého kraje.

6. Dokumenty a aktivity kraje

Olomoucký kraj začleňuje primární prevenci rizikového chování do strategických i koncepčních materiálů. Tato skutečnost je buďto dána legislativním požadavkem, nebo je vyjádřením krajské politiky v této oblasti.

V samostatné působnosti Olomoucký kraj rovněž participuje ve spolupráci s ostatními subjekty na aktivitách, které přispívají k řešení primární prevence.

6.1. Dokumenty kraje

Problematika primární prevence rizikových projevů chování je na úrovni Olomouckého kraje aktuálně obsažena ve dvou níže uvedených materiálech.

- **Strategický protidrogový plán Olomouckého kraje na léta 2023 – 2026** je komplexně pojatým strategickým dokumentem především pro oblast protidrogové politiky a prevence (materiál je vždy ve dvouletých cyklech konkretizován příslušným Akčním plánem).
- **Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Olomouckého kraje**, vždy na příslušné období (aktuálně pětiletý s platností do roku 2024), je koncepčním materiálem, jenž specifikuje podstatu výkonu primární prevence rizikového chování v resortu školství. V konkrétním uchopení představuje střednědobé návrhy a záměry v této problematice, doplněné rovněž o parametry a ukazatele ke sledování dosaženého stavu.

Nad rámec výše uvedených dokumentů je primární prevence rizikového chování v dílčích faktorech obsažena i ve strategii úzce související specializace. Jde o materiál:

- **Strategie prevence kriminality Olomouckého kraje** (aktuálně na období 2022 - 2027).

6.2. Aktivity kraje

Olomoucký kraj, jehož těžiště je především v institucionálním výkonu primární prevence rizikového chování, dílčím způsobem participuje i na vybraných aktivitách směřujících k řešení této problematiky.

Jde zejména o účast zástupců Olomouckého kraje na různých konferencích (ponejvíce organizovaných Univerzitou Palackého v Olomouci, často ve spolupráci s PPP a SPC Olomouckého kraje), workshopech a vzdělávacích akcích (v tomto případě v úloze lektorů) a na akcích v rámci horizontální spolupráce mezi jednotlivými kraji, MŠMT ČR a dalšími institucemi (viz kapitola 4).

7. Financování služeb primární prevence

Primární prevence rizikového chování je v Olomouckém kraji financována jak v přenesené působnosti, tak v samostatné působnosti.

7.1. Přenesená působnost

V přenesené působnosti v letech 2019 – 2022 směřovaly do primární prevence rizikového chování v kraji finanční prostředky z účelových státních dotací z Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR (MŠMT) a z Ministerstva vnitra ČR (MV), v tomto případě účelově pouze na primární prevenci kriminality, a to dle rozpisu uvedeném v následující tabulce:

Ministerstvo	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021	Rok 2022	Celkem (Kč)
MŠMT ČR	3 300 000	1 700 000	1 700 000	2 200 000	8 900 000
MV ČR	5 116 000	1 613 000	6 445 000	5 874 000	19 048 000

7.2. Samostatná působnost

V samostatné působnosti (z rozpočtu Olomouckého kraje) v letech 2019 – 2022 směřovaly do primární prevence rizikového chování finanční prostředky z níže uvedených zdrojů:

- z rozpočtu odboru školství a mládeže krajského úřadu – primární prevence.
- z „Dotační titulu pro sociální oblast“ v rámci něhož je vyhlašován dotační program „Podpora prevence kriminality“

Finanční zdroj	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021	Rok 2022	Celkem
Rozpočet odboru školství a mládeže krajského úřadu – primární prevence	200 000	200 000	200 000	200 000	800 000
Dotační program pro sociální oblast- v dotačním titulu Podpora prevence kriminality	1 500 000	2 000 000	1 500 000	1 500 000	6 500 000
Celkem za Olomoucký kraj	1 700 000	2 200 000	1 700 000	1 700 000	7 300 000

8. Autorizace a proces schvalování krajského plánu

Krajský plán byl vytvořen z podnětu MŠMT ČR v návaznosti na schválenou Strategii primární prevence MŠMT ČR na léta 2019 - 2027. Mimo jiné slouží jako východiskový krajský materiál po potřeby dotační politiky MŠMT ČR v oblasti podpory primární prevence rizikových projevů chování. Struktura krajského plánu i konkrétní údaje v něm obsažené vychází z pokynu MŠMT ČR jeho tvorbu.

8.1. Autor krajského plánu

PhDr. Ladislav Spurný,
pracovník Odboru školství a mládeže Krajského úřadu Olomouckého kraje pro protidrogovou prevenci a prevenci sociálně patologických jevů.

8.2. Spolupracující

Členové pracovní skupiny pro primární prevenci (mimo autora krajského plánu) za účelem tvorby výše uvedené SWOT analýzy, jmenovitě v abecedním pořadí příjmení:

- Mgr. et Bc. Michal Jahn, oblastní metodik primární prevence v PPP a SPC Olomouckého kraje (detašované pracoviště Přerov).
- PhDr. Kristina Kalabisová, oblastní metodička primární prevence v PPP a SPC Olomouckého kraje (detašované pracoviště Prostějov).
- Mgr. Anna Kubíková, oblastní metodička primární prevence v PPP a SPC Olomouckého kraje (detašované pracoviště Přerov).
- Mgr. Martin Kupka, PhD., oblastní metodik primární prevence v PPP a SPC Olomouckého kraje (detašované pracoviště Jeseník).
- Mgr. Kateřina Motlová, oblastní metodička primární prevence v PPP a SPC Olomouckého kraje (detašované pracoviště Olomouc).
- PhDr. Věra Neusar, oblastní metodička primární prevence v PPP a SPC Olomouckého kraje (detašované pracoviště Olomouc).
- Mgr. Hana Prejdová, vedoucí oblastní metodička primární prevence v PPP a SPC Olomouckého kraje (detašované pracoviště Šumperk).

8.3. Proces schvalování

Krajský plán schválila dne 5. 9. 2022 na své schůzi usnesením č. UR/61/46/2022 schválila Rada Olomouckého kraje.

Závěr

Krajský plán bude poskytnut k dispozici MŠMT ČR, a to jak v písemné, tak i elektronické podobě.

S krajským plánem bude seznámena školská a odborná veřejnost v Olomouckém kraji, přičemž programy prevence jednotlivých škol i školských zařízení a nestátních neziskových organizací (pakliže se NNO ucházejí o finanční podporu ve veřejné správě) musejí být v souladu s tímto krajským plánem.

Krajský plán bude kdykoliv k dispozici na vyžádání na Odboru školství a mládeže Krajského úřadu Olomouckého kraje u krajského koordinátora primární prevence: PhDr. Ladislava Spurného (tel.: 585 508 545, mail: l.spurny@olkraj.cz).

Krajský plán bude zveřejněn v sekci školství a mládež na webových stránkách Olomouckého kraje: www.olkraj.cz